	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П Дата: 10.01.2012 г. Страница 1 от 8 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:
 Декан на ФОЗ
 (Проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

ВЛИЗА В СИЛА
 ОТ УЧЕБНАТА 2020/2021 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

„ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО”

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
„МАГИСТЪР”

СПЕЦИАЛНОСТ:
„ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ”

ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН
2020 г.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 8 стр.

По единни държавни изисквания - задължителна

По учебен план на МУ - Плевен - задължителна

Учебен семестър: Първи

Хорариум: 25 часа лекции

Брой кредити: 4

Преподавател:

• Доц. Макрета Драганова, дм, Магистър по педагогика, Магистър по здравен мениджмънт, Доктор по социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията. Ректорат 2, ст. 319 тел. 064 884-197

1. АНОТАЦИЯ:

Управленският професионализъм има решаваща роля за ефективното функциониране на съвременните здравни системи. Неговото значение съществено нарасна в процеса на непрекъснатото реформиращото се здравеопазване в нашата страна.

Бъдещите магистри по обществено здраве и здравен мениджмънт следва да притежават базови знания и умения за вземането на адекватни управленски решения въз основа на компетентни виждания.

Основна цел на учебната дисциплина е да формира знания за теорията и практиката на управлението, както и на умения за анализ и решаване на управленски проблеми. Специално място е отделено на въпросите на взаимовръзката между здравна политика и здравен мениджмънт, нивата на управление, функциите на здравния мениджмънт, управлението на ресурсите, стилът на лидерство и мениджмънт и специфичните особености на мениджмънта на организационната промяна. В програмата се изучават и същността, структурата и развитието на управленския екип и участващите в него управленски типове.

Обучаващите се магистри следва да формират адекватни управленски виждания и подход за оценка и решаване на многообразните нестандартни проблеми в различните нива на здравната система. По този начин те ще бъдат готови да участват пълноценно в общото повишаване на управленската култура в нашето здравеопазване.

Основни задачи на дисциплината са:

1. Обучаващите се следва да формират адекватни управленски виждания и подход за оценка и решаване на многообразните нестандартни проблеми в различните нива на управлението.
2. По този начин те ще бъдат готови да участват пълноценно в общото повишаване на управленската култура в нашето здравеопазване в условията на реализиращата се реформа.

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Студентите следва **да придобият нови знания за:**

- Организацията като система. Определяне на вътрешната и външната среда на организацията;
- Същност на основни мениджърски понятия. Представянето на информацията на различните нива на използване в компютрите и единиците за нейното измерване;
- Развитието на мениджмънта като наука. Класическа и поведенческа школа;

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 3 от 8 стр.

- Основни управленски функции – планиране, организиране, координиране, мотивиране на персонала, оценка и контрол;
- Да разграничават елементите от вътрешната среда за организацията;
- Комуникативни умения в мениджърската практика;
- Управленски умения за анализ на управленски проблеми и избор на адекватни решения;

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
- Самостоятелна подготовка;
- Консултации.

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционно изложение;
- Изпълнение на самостоятелни и групови практически задачи;
- Решаване на учебни задачи по задание;
- Работа с книга, учебник или друга помощна литература;
- Самостоятелна подготовка;
- Писмено тестово изпитване;

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

Табл. 1.

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ” ВТОРИ СЕМЕСТЪР	Часове
1.	Организацията като система. Вътрешна и външна среда на организацията.	2
2.	Основни понятия в мениджмънта. Управленски процес.	2
3.	Историческо развитие на мениджмънта. Класическа школа	2
4.	Историческо развитие на мениджмънта. Поведенческа школа	2
5.	Историческо развитие на мениджмънта. Съвременни теории.	2
6.	Управленски решения – същност, процес, видове управленски решения	2
7.	Планиране. Роля на целеполагането в мениджмънта.	2
8.	Организиране. видове организационни структури.	2
9.	Ръководство на хората в организацията. Мотивация.	2
10.	Контролиране – същност, функции, средства за контрол.	2
11.	Социална отговорност и емоционална интелигентност в мениджмънта	3
12.	Мениджърският процес в здравеопазването	2
	ОБЩО ЗА ПЪРВИ СЕМЕСТЪР	25

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 8 стр.

Табл. 2.

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „ОСНОВИ НА УПРАВЛЕНИЕТО В ЗДРАВЕО- ПАЗВАНЕТО”

ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ

1. Организацията като система. Вътрешна и външна среда на организацията. (2 ч.)

Дефинират се основни понятия като система, организация и техните основни характеристики. Анализира се връзката между мениджмънта и организацията с нейните специфики. Разглеждат се различни видове организации и се дискутират организациите в здравеопазването. Разглеждат се основните фактори, влияещи на организацията. Дават се примери за различните видове преки и косвени фактори. Акцентира се на значимостта на идентичността на всяка организация. Анализира се същността на мисията, стратегията, структурата на организацията. Определят се видовете ресурси за дадена организация. Значимостта на конкурентоспособността на организацията в условията на икономическа криза. Същност на SWOT – анализа и възможностите му за приложение. Мисия, философия и цели на здравната организация. Политики, процедури и правила като елементи на стратегическото и оперативното планиране

2. Основни понятия в областта на мениджмънта. Управленски процес (2 ч.)

Дискутират се понятията управление, мениджмънт, видове управление, функции на управлението и нива на мениджмънта. Търси се връзката между нивата на мениджмънт и мениджърските умения. Развитието на мениджмънта като практика и като наука. Дефинирани са етапите на управленския процес.

3. Историческо развитие на мениджмънта. Класическа школа (2 ч.)

Разглежда се произхода на мениджмънта и периодизацията в неговото развитие. Анализира се донаучния период в еволюцията на мениджмънта с представител Робърт Оуен. Представя се класическата школа на мениджмънта с нейните елементи – научен, административен и бюрократичен мениджмънт със съответните представители.

4. Историческо развитие на мениджмънта. Поведенчески теории (2 ч.)

Дискутират се предпоставките за развитие на бихейвиористката школа в мениджмънта. Представя се сравнителен анализ между класическата школа и поведенческата. Разглеждат се школата на човешките отношения с представители Мери Фолет и Елтън Мейо, организационното поведение и теориите „Х“ и „У“ на МакГрегър. В заключение се прави сравнителна оценка на трите подхода на управление.

5. Историческо развитие на мениджмънта. Съвременни теории (2 ч.)

Представят се основните моменти на Количествената управленска теория, Теория на системите, Ситуационна теория, Теория “Z”. Прави се сравнителен анализ на класическата, поведенческата и количествената теории. Разглежда се системната теория/подход в мениджмънта, както и ситуационната/вероятностна теории. Внимание се отделя и на теория „Z“, както и приложението и в Япония.

6. Управленски решения – същност, процес, видове управленски решения (2 ч.)

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 5 от 8 стр.

Определя се същността на управленските решения и тяхната значимост. Разглеждат се видовете управленски решения съобразно различни критерии. Разглеждат се етапите в процеса на вземане на решение. Разисква се същността на прилаганите методи за вземане на решение.

7. Планиране. Роля на целеполагането в мениджмънта. (2 ч.)

Същност на планирането, значение на планирането, елементи на планирането, поставяне на целите и определяне на приоритетите, разположение на целите във времето. Характеристики на планирането като динамичен организационен процес. Процесът на стратегическо планиране. Йерархия на планирането. Акцентира се на разликата между планирането като процес и плана като писмена форма на планиране.

8. Организиране – видове организационни структури. (2 ч.)

Разглежда се организирането като една от най-сложните функции в мениджмънта. Разграничават се понятията организиране и делегиране. Разглеждат се видовете пълномощия за делегирането на задачи. Представят се характеристики на организационните структури, предимства и недостатъци.

9. Ръководство на хората в организацията. Мотивация. (2 ч.)

Определя се какво представлява мотивацията. Обсъжда се значимостта на мотивацията в управленския процес. Представят се класически теории, свързани с мотивацията, механизмите на вътрешна и външна мотивация. Дискутират се възможностите, методи и средства за повишаване на мотивацията сред персонала.

10. Контролиране – същност, функции, методи и средства за контрол. (2 ч.)

Дефинира се понятието „контрол“ и значимостта му за оптимизиране на организацията. Разглежда се контрола като постоянен процес в управлението и неговите функции. Разгледани са системи за контрол, видове контрол и ефективни методи и средства за контрол, като се акцентира на професионалните компетенции на ръководителя при осъществяването му.

11. Социална отговорност и емоционална интелигентност в мениджмънта (3 ч.)

Дискутира се същността на комуникационния процес и изключителната му значимост в мениджмънта, както и елементите на процеса. Търси се връзката между нивото на мениджмънт и вида на необходимата информация като се определят и източниците на информация. Ефективна и неефективна комуникация. Акцентира се на значимостта на социалната отговорност и емоционалната интелигентност за ефективна комуникация.

12. Мениджърският процес в здравеопазването (2 ч.)

Разграничават се понятията здравна политика, здравна стратегия и здравен мениджмънт. Акцентира се на интегративния характер на здравния мениджмънт, спецификата му и трудностите. Дискутира се здравния мениджмънт като основен фактор при реализиране на реформи и промени.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Оценяване знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от **текущ и заключителен контрол** с критерии за **формиране на крайна оценка**. В методите за контрол, като критерии за оценка на знанията се имат предвид:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Усвоена терминология;

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 8 стр.

- Съобразителност при работа с тестови системи;
- Аналитични умения и способности;
- Умения за формиране на изводи и обобщения;

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ:

Оценката от текущият контрол (ТК) включва решаване на обобщения тест за самостоятелна работна (ТС) чрез СЕДО. Решаването на тези тестове се осъществява дистанционно от студентите, чрез СЕДО в самостоятелна работа във времето за подготовка на изпита или през семестъра. Формирането на оценката от текущия контрол – ТК се осъществява от зависимостта:

$$\text{ТК} = 0,20\text{К} + 0,80\text{ТС}$$

Където **К** е коефициент, отчитащ активността на студента при решаване на тестовете за самостоятелна работа към отделните лекции. Той може да има стойности от 2 до 6 и се определя автоматично от системата на базата на проявената активност на студента при решаване на тестовете към отделните лекции, без да отчита постигнатите от тях резултати.

ТС е оценката от решаването на обобщения тест за самостоятелна подготовка;

Оценката от текущия контрол има принос при определяне на кредитната оценка и участват при формиране на крайната оценка по учебната дисциплина.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ:

Заключителният контрол предвижда провеждане на семестриален изпит (И) в присъствена форма. Този изпит се провежда в изпитната сесия, утвърдена по графика на МУ-Плевен. По изключение, след разрешение на декана на факултета и съгласувано с преподавателите, заключителният контрол за отделни студенти може да бъде провеждан и в друго време

Изпитът се провежда при спазване реда и процедурите според Правилниците на МУ-Плевен. Основна форма за неговото провеждане е електронната, чрез СЕДО. Той може да се провежда и писмено, чрез разпечатан на хартия вариант на теста и попълване на бланки за отговори към него, в случаите когато са възникнали някакви технически проблеми при работата със СЕДО и компютърните мрежи на МУ-Плевен. В изпитния тест се включват на случаен принцип по няколко въпроса от всяка лекция на учебната дисциплина. Начинът на провеждане на изпита (електронно или писмено) се определя от преподавателите в деня на изпита.

За решаване на теста чрез СЕДО се използват компютърни зали на МУ-Плевен с фиксирани в настройките на теста адреси. Тестовете за изпита са с пароли и се стартират от преподавателите с време за решаване от 30 минути. За всеки обучаем се генерира индивидуален тест от въпроси разположени в СЕДО. При електронното решаване на теста в Електронна система се записват параметрите за теста, включващи данни за обучаемия, вариант и идентификатор на теста, отговорите в теста и оценката на студента, оформена на базата на предварително дефинирана скала за оценките. Тестовете на обучаемите се съхраняват в СЕДО за срок минимум от една година.

За писмено решаване на теста студентите се разполагат на разстояние в зали, като на всеки обучаем се предоставя индивидуален вариант на тест с бланка към него за попълване на отговорите. Времето за писмено решаване на теста е регламентирано и е 30 минути. След изтичане на това време тестовете се събират и се оценяват на базата на скала, определена от преподавателя. Резултатите от писмения тест се съхраняват в сектора за срок от една година.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 8 стр.

Изпитният тест е от затворен тип с 30 въпроса, с променлив брой на твърденията в тях – от четири до осем и променлив брой на верните твърдения. Времето за решаване на теста е предварително дефинирано от преподавателите. За решаване на теста се допускат само студентите, които имат положителна оценка (Среден 3.00) от текущия контрол.

Оформянето на изпитната оценка (ИО) е въз основа на оценките от присъствения изпитен тест (И) и задължителният текущ контрол ТК, които трябва да са положителни, т.е. да са със стойност равна или по-голяма на *Среден 3.00*.

Оценката от присъствения изпит се формира по скала, която се разработва от преподавателите и се обявява на студентите. За положителна (Среден 3.00) се приема оценка, за която са набрани сумарно точки, които са не по-малко от 40% от общия възможен брой на всички верни твърдения от конкретния вариант на изпитния тест. Всяка следваща оценка се съобразява с разработената скала. За всяко вярно посочено твърдение от теста се начислява положителна точка, а за невярно посочено твърдение отрицателна точка. За пропуснато (неотбелязано) твърдение точки не се начисляват. Получените точки от решаването на теста е сумата от положителните и отрицателните точки. **При решаване на присъствения тест не се допуска използването на литература, записки или мобилни устройства.**

7.3. ФОРМИРАНЕ НА КРАЙНА ОЦЕНКА:

Оформянето на крайната оценка е въз основа на оценките от присъствения изпитен тест, задължителният тест за самостоятелна подготовка и разработката на курсова работа. Крайната изпитна оценка е комплексна, оценява цялостното представяне по време на обучението в катедрата и се формира от 2 основни компонента – 70% от присъствения изпитен тест (ИТ), 30% от текущия контрол (ТК). Тя е положителна (*Среден 3*) ако всички компоненти от нея са положителни и се определя от израза:

$$\text{Изпитна оценка} = 0,70\text{ИТ} + 0,30\text{ТК}$$

Крайната оценка се формира по шестобалната система и се закръглява до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението по дисциплината е „Среден 3”, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ:

Общ брой кредити: 4

Сумарната кредитна оценка се формира от:

- присъствие на лекции и дискусии;
- дистанционно обсъждане на проблемите;
- самостоятелна подготовка и решаване на тестове;
- полагане на семестриален изпит.

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

КОНСПЕКТ ЗА СЕМЕСТРИАЛЕН ИЗПИТ

1. Организацията като система – същност и характеристики
2. Външна среда за организацията – преки и косвени фактори
3. Вътрешна среда за организацията – мисия, цели, стратегия, структура
4. Вътрешна среда за организацията – ресурси на организацията
5. SWOT – анализ – същност и приложение

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 8 стр.

6. Основни понятия в областта на мениджмънта – елементи на управлението, видове управление, видове организационни структури на управление
7. Основни понятия в областта на мениджмънта - нива на управление, основни функции и мениджърски умения
8. Историческо развитие на мениджмънта – класическа школа
9. Историческо развитие на мениджмънта – поведенческа школа
10. Управленски решения – същност, видове
11. Процесът на вземане на управленски решения, методи за вземане на решение
12. Планиране. Роля на целеполагането в мениджмънта
13. Организиране – видове организационни структури
14. Мотивиране – същност на мотивацията. Теории за мотивацията
15. Групова динамика. Формална и неформална група.
16. Контролиране – същност, функции
17. Контролът в съвременните организации. Методи и средства за контрол.
18. Стратегическият мениджмънт като процес
19. Социална отговорност и емоционална интелигентност в мениджмънта
20. Здравна политика, здравна стратегия, здравен мениджмънт

10. СПИСЪК НА ПРЕПОРЪЧВАНАТА ЛИТЕРАТУРА

10.1. ОСНОВНА

1. Веков Т., Основи на управлението в здравеопазването, изд. Медицински Университет – Плевен, Плевен, 2013 г., 170 стр.
2. Веков Т., Управление и икономика на здравеопазването и здравните реформи, изд. Български Кардиологичен Институт, София, 2010 г., 390 стр.
3. Веков Т., Стратегия и управление на маркетинга, изд. Български Кардиологичен Институт, София 2011 г., 320 стр.
4. Веков Т., Здравната реформа в България: 1999-2009. Резултати, мнения и препоръки, изд. Сиела, София, 2009 г., 208 стр.
5. Иванов И., Основи на мениджмънта. Изд. Макрос, Пловдив, 2011, 380 стр.
6. Янкулов Я., Г. Забунов., Мениджмънт. Изд. Тилиа, София, 1997, 335 стр.

10.2. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА

1. Дени, Р. Печаливши комуникации. Софтпрес, София, 2006 г., стр. 143.
2. Донъли Д. Х. мл., Д. Л. Гибсън. Основи на мениджмънта. Издателство “Отворено общество”, София, 1997, 663 стр.
3. Дракър, П. Мениджмънт: задачи, отговорности, практики. Класика Стил, София, 2003.
4. Дракър, П. Практика на мениджмънта. Класика Стил, София, 2001.
5. Дракър, П. Ефективното управление. Класика Стил, София, 2002.
6. Дракър, П. Ефективният ръководител. Класика Стил, София, 2002.
7. Карнеги, Д. Изкуството да говорим пред другите. София, 2011 г.
8. Коен, У. Новото изкуство на лидера. Класика Стил, София, 2001.
9. Лоундз, Л. Как да общуваме на работното място. Издателска къща «Хермес», 2020 г.
10. Макграт Д., М. Бейтс. Малка книга за големите теории в мениджмънта и как да ги използваме. Издателска къща «Хермес», 2019 г. ,
11. Шопов, Д, М. Атанасова: наръчник по Управление на човешките ресурси. Труд и право, София, 2002 г.

АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Доц. Макрета Драганова, дм